

สุนทรียภาพและเทคนิคการตกแต่งเครื่องเคลือบเจียวทาย
ของเตาตั้งหยางอวี้ มณฑลเหอหนานในสมัยราชวงศ์ซ่ง
สู่การออกแบบเครื่องเคลือบร่วมสมัย

The Aesthetics and Decorative Techniques
of Dangyangyu Kiln's Jiao Tai Porcelain
in Henan Province During the Song Dynasty
to Design Contemporary Ceramics

lijuan zhang¹

Lijuan Zhang

ภรดี พันธูปากร²

Poradee Panthupakorn

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาทัศนศิลป์,
ศิลปะการออกแบบและการจัดการวัฒนธรรม,
คณะศิลปกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา
Doctor of Philosophy Visual Arts, Art of Design
and Cultural Management, Faculty of Fine and Applied
Arts, Burapha University
(E-mail: 64810047@my.buu.ac.th)

² ศาสตราจารย์, สาขาทัศนศิลป์, คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
Professor, Visual Arts, Faculty of Fine and Applied Arts,
Burapha University
(E-mail: poradee@buu.ac.th)

Received: 21/07/2024 Revised: 19/09/2024 Accepted: 23/09/2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง สุนทรียภาพและเทคนิคการตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๊วทายของเตาตั้งหยางอวี้ มณฑลเหอหนานในสมัยราชวงศ์ซ่ง เพื่อสืบทอดและสร้างนวัตกรรมเครื่องเคลือบร่วมสมัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมเครื่องเคลือบเจี๊วทายของเตาตั้งหยางอวี้ในสมัยราชวงศ์ซ่ง วิเคราะห์เทคนิค สุนทรียภาพ ความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของเครื่องเคลือบเจี๊วทายของเตาตั้งหยางอวี้ในสมัยราชวงศ์ซ่ง และนำไปสู่ออกแบบเครื่องเคลือบเจี๊วทายร่วมสมัย เพื่อสืบทอดและสร้างนวัตกรรมเครื่องเคลือบเจี๊วทายร่วมสมัย จากการศึกษาเอกสาร การลงภาคสนาม การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่าประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเครื่องเคลือบเจี๊วทายของเตาตั้งหยางอวี้เริ่มขึ้นในสมัยราชวงศ์ถัง เข้าสู่ยุคทองในสมัยราชวงศ์ซ่ง ในบรรดาศิลปะเครื่องเคลือบสมัยราชวงศ์ซ่ง เครื่องเคลือบเจี๊วของเตาตั้งหยางอวี้เป็นเครื่องเคลือบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นเทคนิคเครื่องเคลือบพิเศษปรากฏที่ภาคกลางของแผ่นดินจีนในสมัยราชวงศ์ซ่ง เครื่องเคลือบเจี๊วทายเป็นนวัตกรรมของเตาตั้งหยางอวี้ ซึ่งเหมาะกับการแข่งขันในยุคเศรษฐกิจสินค้าโภคภัณฑ์และความต้องการทางสุนทรียภาพของสังคมราชวงศ์ซ่ง สุนทรียภาพทั้ง 4 รูปแบบของเครื่องเคลือบเจี๊วทายเตาตั้งหยางอวี้ในสมัยราชวงศ์ซ่ง ได้แก่ ความงามที่เป็นระเบียบ ความงามแบบสมมาตร ความงามแบบธรรมชาติและความงามที่มีชีวิต ตลอดจนนวัตกรรมใหม่ในยุคร่วมสมัย ได้แก่ นวัตกรรมด้านวัสดุดิน นวัตกรรมด้านรูปทรง นวัตกรรมด้านการตกแต่งและนวัตกรรมด้านเทคนิค ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดในการสร้างสรรค์ นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงาน จำนวน 2 ชุด โดยนำรูปแบบการตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๊วทายในสมัยราชวงศ์ซ่งผสมผสานกับรูปแบบการตกแต่งร่วมสมัย ทำให้เกิดประสบการณ์ทางสุนทรียภาพที่หลากหลาย

คำสำคัญ: มณฑลเหอหนาน, ราชวงศ์ซ่ง, เครื่องเคลือบเจี๊วทายของเตาตั้งหยางอวี้ เครื่องเคลือบร่วมสมัย, นวัตกรรมใหม่

Abstract

The objectives of the research on “The aesthetics and decorative techniques of Dangyangyu Kiln’s Jiao Tai porcelain in Henan Province during the Song Dynasty to Design contemporary ceramics” were to study the historical background of Dangyangyu Kiln’s Jiao Tai porcelain culture during the Song Dynasty, to analyze technical, aesthetics and cultural connotations of Dangyangyu Kiln’s Jiao Tai porcelain culture during the Song Dynasty, and to design Jiao Tai contemporary ceramics in order to inherit and create them. According to literature review, field study, and interviews with involved experts. The Jiao Tai porcelain from Dangyangyu Kiln in the Song Dynasty originated in the Tang Dynasty and flourished during the Song Dynasty. During the Song period, it became a distinctive type of ceramic among the many ceramic arts in the region, and it was also a special ceramic craft that emerged in the Central Plains of China during the Song Dynasty. Jiao Tai porcelain was an innovative product from the Dangyangyu kiln, designed to meet the competitive demands of the booming commercial economy and the aesthetic preferences of society during the Song Dynasty. The 4 styles of aesthetics of Dangyangyu Kiln’s Jiao Tai porcelain culture during the Song Dynasty were acknowledged, i.e., orderly beauty, symmetrical beauty, natural beauty, and living beauty. Innovations in the contemporary age include earth material innovation, form innovation, decorative innovation, and technical innovation. As a consequence, the research obtained a creative idea that led to the 2 sets of created aesthetic works, which combined the decorative style of Dangyangyu Kiln’s Jiao Tai porcelain culture during

the Song Dynasty with contemporary decorations. The combination brought the variety of aesthetics

Keywords: Henan Province, The Song Dynasty, Dangyangyu Kiln's Jiao Tai porcelain, Contemporary ceramics, Innovation

บทนำ

ศิลปะเครื่องเคลือบจีนเป็นสัญลักษณ์สำคัญของอารยธรรมมนุษย์ อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบสมัยราชวงศ์ซ่งพัฒนาอย่างรวดเร็วเป็นประวัติการณ์ นอกจากพื้นที่ชายแดนตะวันตกเฉียงเหนือ ได้มีแหล่งเตากระจายอยู่ทั่วประเทศจีน ซึ่งคุณภาพและปริมาณของแหล่งเตาในสมัยราชวงศ์ซ่งเหนือกว่ายุคสมัยใด ๆ ในประวัติศาสตร์จีน (Beijing Art Museum, 2011) ในบรรดาเทคนิคการตกแต่งเครื่องเคลือบนั้น เครื่องเคลือบเจียวทายถือเป็นหนึ่งในเทคนิคการตกแต่งเครื่องเคลือบที่มีความโดดเด่น

เตาตั้งหยางอวี้เป็นแหล่งเตาภาคเหนือที่สำคัญในประวัติศาสตร์จีน เป็นแหล่งผลิตเครื่องเคลือบพื้นบ้านที่สำคัญของทางภาคเหนือในสมัยราชวงศ์ซ่ง โดยเป็นแหล่งเตาที่มีขนาดใหญ่ มีเครื่องมือเครื่องใช้ครบครัน และเต็มไปด้วยความหมายแฝงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย แม้ว่าเตาตั้งหยางอวี้เป็นเตาเผาพื้นบ้าน แต่เทคนิคฝีมือในการทำเครื่องเคลือบนั้นมีความประณีตมาก โดยแหล่งเตานี้มีชื่อเสียงในด้านการแกะสลักลายดอกไม้และการลงสีบนลายดอกไม้แกะสลัก ต่อมาได้เกิดเทคนิคเจียวทายในสมัยราชวงศ์ถัง (การนำดินที่มีสีต่างกันซ้อนทับกันและบิดหรือปั่นจนเกิดลวดลาย) จนถึงราชวงศ์ซ่งก็ได้มีแหล่งเตาเผาหลายแห่งที่มีการผลิตเครื่องเคลือบเจียวทาย อย่างไรก็ตาม การผลิตและเผาเครื่องเคลือบของเตาตั้งหยางอวี้นั้นดีที่สุดในช่วงประมาณปีทีสี่ของจักรพรรดิฉิงหนึ่งแห่งราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ.1105) เตาตั้งหยางอวี้พัฒนาจนเทียบเท่ากับเตาเผาของเมืองจิ้งเต๋อเจิ้น เมืองเต๋อฮว่าและเมืองเย้าโจว จนได้ขนานนามว่า “สินครแห่งเครื่องเคลือบของจีน” (Ye, 1982) หลังจากเหตุการณ์ทุกขภัยในสมัยจักรพรรดิฉิงคังแห่งราชวงศ์ซ่งเหนือ การ

เผาเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายก็ได้หยุดชะงักลง และเทคนิคกรรมวิธีการเผาก็ค่อย ๆ สูญหายไป ทำให้เครื่องเคลือบเจี๋ยวทายที่มีชื่อเสียงหลงเหลือมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีอยู่ไม่ถึง 100 ชิ้น (Beijing Art Museum, 2011) เครื่องเคลือบเจี๋ยวทายจึงกลายเป็นสมบัติล้ำค่าที่หายากอย่างแท้จริง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเคลือบเจี๋ยวทาย ดังเห็นได้จาก Huang (2016) ศึกษาเรื่อง การสืบสานและพัฒนาเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี่ วิเคราะห์ต้นกำเนิดทางประวัติศาสตร์และพัฒนาการของเครื่องเคลือบเจี๋ยวทาย พบว่า เครื่องเคลือบเจี๋ยวทายไม่เพียงมีรูปทรงและภาษาการตกแต่งเป็นเอกลักษณ์ แต่ยังผสมผสานแนวคิดทางธรรมชาติและจิตวิญญาณทางวัฒนธรรมอยู่ภายในอีกด้วย

ในแง่การสำรวจสุนทรียภาพใหม่ Liu (2020) ศึกษาและวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับต้นกำเนิด การพัฒนา การสร้างสุนทรียภาพใหม่และลักษณะสุนทรียภาพของเครื่องเคลือบจีนสมัยใหม่ พบว่า การสร้างสุนทรียภาพใหม่ต้องมีกระบวนการทัศน์ด้านสุนทรียภาพที่แตกต่างไปจากศิลปะเครื่องเคลือบดั้งเดิม ในขณะเดียวกันต้องนำองค์ประกอบและสุนทรียภาพดั้งเดิมมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างลักษณะเฉพาะของเครื่องเคลือบจีนในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังสามารถประยุกต์สื่อสิ่งใหม่ประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นช่องทางในการสืบทอดวัฒนธรรมเครื่องเคลือบ ดังเห็นได้จาก Shao (2024) ศึกษาเรื่อง เส้นทางแห่งการสืบทอดและนวัตกรรมแห่งวัฒนธรรมเซรามิกในยุคสื่ออัจฉริยะ โดยวิเคราะห์เนื้อหา ลักษณะและความสำคัญของยุคสื่ออัจฉริยะและวัฒนธรรมเครื่องเคลือบ เพื่อนำไปสู่แนวทางในการสืบทอดและสร้างนวัตกรรมแก่วัฒนธรรมเครื่องเคลือบ พบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ไม่เพียงแต่สร้างความหลากหลายและชีวิตชีวาใหม่ในแก้ววัฒนธรรมเครื่องเคลือบดั้งเดิม และยังนำเสนอช่องทางการเผยแพร่ใหม่ โดยประชาสัมพันธ์และเปิดการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ผ่านโซเชียลมีเดียที่ผู้คนปัจจุบันใช้งาน วิธีการนี้ไม่เพียงทำให้เผยแพร่ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว แต่ยังสร้างความน่าสนใจแก่วัฒนธรรมเครื่องเคลือบอีกด้วย

ด้วยความสำคัญและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจต่อการออกแบบและสร้างนวัตกรรมเครื่องเคลือบเงาผิวของเตาตั้งหยางอวี้ โดยศึกษาและสรุปข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องเคลือบเงาผิวของเตาตั้งหยางอวี้ในสมัยราชวงศ์ซ่ง วิเคราะห์สุนทรียภาพและความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของเครื่องเคลือบเงาผิวของเตาตั้งหยางอวี้ในสมัยราชวงศ์ซ่ง เพื่อดึงดูดความสนใจและสร้างความตระหนักด้านสืบทอดเทคนิคเครื่องเคลือบเงาผิวดั้งเดิมแก่สาธารณชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมเครื่องเคลือบเงาผิวของเตาตั้งหยางอวี้ในสมัยราชวงศ์ซ่ง
2. วิเคราะห์เทคนิค สุนทรียภาพ ความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของเครื่องเคลือบเงาผิวของเตาตั้งหยางอวี้ในสมัยราชวงศ์ซ่ง
3. ออกแบบเครื่องเคลือบเงาผิวร่วมสมัยเชิงบูรณาการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นำองค์ความรู้เรื่องภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของเครื่องเคลือบเงาผิวของเตาตั้งหยางอวี้ในสมัยราชวงศ์ซ่ง สู่การสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบร่วมสมัย เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ของเครื่องเคลือบเงาผิวของเตาตั้งหยางอวี้ และเป็นการสืบทอด เผยแพร่ศิลปะและเทคนิคเครื่องเคลือบเงาผิวในสมัยราชวงศ์ซ่งผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ รูปทรง สุนทรียภาพการตกแต่งและความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของเครื่องเคลือบเงาผิวของเตาตั้งหยางอวี้ในสมัยราชวงศ์ซ่ง นอกจากนี้ยังทำการวิเคราะห์กรณีศึกษานวัตกรรมร่วมสมัย เพื่อค้นหา

นวัตกรรมเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี่และรูปแบบการสืบทอดเทคนิคดั้งเดิม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

เตาตั้งหยางอวี่ เมืองเจี๋ยจั่ว มณฑลเหอหนาน โดยศึกษาเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายในสมัยราชวงศ์ซ่งผ่านพิพิธภัณฑสถานเมืองเจี๋ยจั่ว พิพิธภัณฑสถานเหอหนาน พิพิธภัณฑสถานพระราชวังกู้กง สถาบันวิจัยด้านโบราณวัตถุและมณฑลเหอหนาน ตลอดจนศิษย์วัดอุสสะสมส่วนบุคคลของผู้คนในหมู่บ้านตั้งหยางอวี่

3. ขอบเขตด้านเวลา

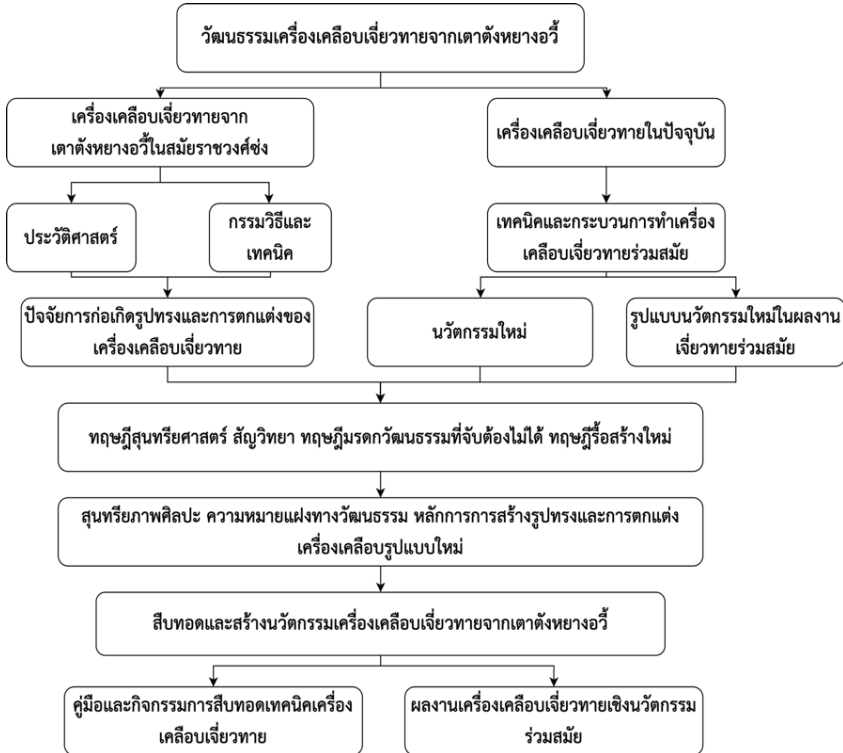
สมัยโบราณ : ราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 960 – 1279) โดยเฉพาะเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี่ในสมัยราชวงศ์ซ่งเหนือ (ค.ศ. 960 - 1127)

ปัจจุบัน : ผลงานที่เกิดจากการฟื้นฟูเทคนิคเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายในสมัยราชวงศ์ซ่งและผลงานเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายร่วมสมัย (ค.ศ. 1949 - ปัจจุบัน)

4. ขอบเขตด้านการออกแบบ

งานวิจัยนี้นำองค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายดั้งเดิมบูรณาการกับหลักการและเทคนิคการออกแบบร่วมสมัย โดยออกแบบผลงานโคมไฟที่ผสมผสานเทคนิคเจี๋ยวทายดั้งเดิมและเทคนิคสมัยใหม่ จำนวน 1 ชุด 3 ชิ้น และออกแบบผลงานเครื่องเคลือบเจี๋ยวร่วมสมัย จำนวน 1 ชุด 3 ชิ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. การวิจัยทางเอกสาร ผู้วิจัยค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลัง เทคนิค การตกแต่งของเครื่องเคลือบเจี๊ยะทายของเตาตั้งหยางอวี่ในสมัยราชวงศ์ซ่ง นอกจากนี้ยังศึกษาหลักการออกแบบเครื่องเคลือบร่วมสมัย เพื่อนำมาเป็นแนวทางสนับสนุนในการออกแบบ

2. การวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยลงพื้นที่การสำรวจหมู่บ้านตั้งหยางอวี่ เมืองเจี๊ยะจั่ว พิพิธภัณฑ์เจี๊ยะจั่ว พิพิธภัณฑ์เหอหนาน พิพิธภัณฑ์พระราชวังกู้กงและ

สถาบันวิจัยด้านโบราณวัตถุและศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อเก็บข้อมูลด้านเทคนิคและการตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการประเมินความเที่ยงตรง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอุตสาหกรรมเครื่องเคลือบเจี๋ยวทาย เจ้าหน้าที่ภาครัฐในหมู่บ้านตั้งหยางอวี้ ปรมาจารย์หัตถกรรม ผู้เชี่ยวชาญเครื่องเคลือบโบราณ ศิลปินเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายร่วมสมัย รวมทั้งสิ้น 8 ท่าน ซึ่งทำการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ เทคนิคเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายในสมัยราชวงศ์ซ่ง ตลอดจนรูปแบบเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายร่วมสมัย

3. การวิจัยเชิงกรณีศึกษา การวิเคราะห์กรณีศึกษาเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายที่ผลิตโดยอุตสาหกรรมร่วมสมัยและผลงานของศิลปินเครื่องเคลือบจีน เพื่อวิเคราะห์รูปแบบนวัตกรรมและปัญหาที่พบในการทำเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายในปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย

1. ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และสถานการณ์ปัจจุบันของเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี้ในสมัยราชวงศ์ซ่ง

แหล่งเตาตั้งหยางอวี้ของราชวงศ์ซ่งตั้งอยู่ที่หมู่บ้านตั้งหยางอวี้ อำเภอซีวอู่ เมืองเจี๋ยจวี้ ตั้งหยางอวี้เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ตีนภูเขาไท่ทางทางตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลเหอหนาน ห่างจากซีวอู่ประมาณ 25 กิโลเมตร ในอดีตหมู่บ้านตั้งหยางอวี้เคยอยู่ภายใต้การปกครองอำเภอซีวอู่ ดังนั้นจึงมีนักวิชาการเครื่องเคลือบโบราณชาวต่างชาติเรียกแหล่งเตานี้ว่า เตาซีวอู่ แหล่งเตาแห่งนี้มีความยาวจากทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก 2000 เมตร ความกว้างจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ 1000 เมตร (Xiuwu County Chronicle Compilation Committee, 1986)

ประวัติความเป็นมาของเตาตั้งหยางอวี่ในอำเภอชีวู่เริ่มขึ้นในสมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618-907) และเจริญรุ่งเรืองในช่วงปลายราชวงศ์ซ่งเหนือ (ค.ศ. 1068-1122) หลังการพัฒนานันรุ้งโรจน์ยาวนานถึง 54 ปี เตาแห่งนี้ก็ค่อยๆ เสื่อมถอยลงในช่วงกลางราชวงศ์หยวน (ค.ศ. 1271-1368) (Beijing Art Museum, 2011) หลังจากการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในปีค.ศ. 1949 เทคโนโลยีเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี่ในราชวงศ์ซ่งเริ่มได้รับการฟื้นฟูหลังจากหยุดชะงักเกือบพันปี ในปัจจุบัน หมู่บ้านตั้งหยางอวี่ยังคงรักษาแหล่งเตาโบราณไว้ มีศิลาจารึกจำลองที่กล่าวถึงความประณีตของเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี่เอาไว้ ซึ่งสะท้อนถึงความชำนาญและความเจริญรุ่งเรืองในการทำเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี่ในช่วงรัชศกฉงหนิง ปีที่ 4 แห่งราชวงศ์ซ่งเหนือ (Henan Daily, 2022)

เครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี่ในสมัยราชวงศ์ซ่งนับว่ามีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์เครื่องเคลือบจีน (Song Dynasty Porcelain Collection, 2017) ทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจในกับเทคนิคเครื่องเคลือบประเภทอื่น ๆ ในยุคหลัง พัฒนาการของเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายไม่เพียงทำให้ประเภทเครื่องเคลือบในสมัยราชวงศ์ซ่งมีความหลากหลายมากขึ้น แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาเทคนิคเครื่องเคลือบจีนในยุคสมัยนั้นด้วย

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโบราณวัตถุที่เกี่ยวข้องผ่านการลงพื้นที่ภาคสนาม ได้แก่ พิพิธภัณฑพระราชวังกู้กง พิพิธภัณฑเหอหนาน พิพิธภัณฑเมืองเจียวจั่ว สถาบันวิจัยด้านโบราณวัตถุและศิลปวัฒนธรรมเหอหนาน และพื้นที่จัดแสดงวัตถุสะสมส่วนตัวของนักสะสมหลูหวางอิง จากการสำรวจพบว่า เครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี่ในราชวงศ์ซ่งส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ชาม จาน ไห หีบ หม้อ หมอน ลูกบอล ขวด กระโถนและภาชนะอื่น ๆ

จากการศึกษาทางเอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนาม ผู้วิจัยได้สรุปผลวิเคราะห์การตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี่ในสมัยราชวงศ์ซ่งออกเป็น 7 รูปแบบ ได้แก่ ลายถักทอ ลายขนนก ลายรวงข้าว ลายไม้ ลายคลื่นน้ำ ลายหย้าขดและลายอิสระ ดังภาพประกอบที่ 2

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2568

ลายฉักทอ

ลายขนนก

ลายรวงข้าว

ลายไม้

ลายคลื่นน้ำ

ลายหญ้าขัด

ลายอิสระ

ภาพประกอบที่ 2 การตกแต่งเครื่องเคลือบเงียวทายทั้ง 7 รูปแบบในสมัยราชวงศ์ช่ง

การพัฒนาเครื่องเคลือบเงียวทายได้ผ่านช่วงเวลาสำคัญ 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงฟื้นฟูเทคนิค ปีค.ศ. 1972 -1981 และช่วงพัฒนา ปีค.ศ. 2002 จนถึงปัจจุบัน ด้วยการพัฒนาของยุคสมัย ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และนวัตกรรมของวัสดุ เครื่องเคลือบเงียวทายร่วมสมัยได้ทลายข้อจำกัดของช่างในสมัยราชวงศ์ช่งที่ผลิตเฉพาะเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันขนาดเล็ก และเริ่มผลิตและสร้างสรรค์ผลงานที่มีความหลากหลายรูปแบบและประเภท เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดในปัจจุบัน นอกจากวัสดุดินที่เลียนแบบสูตรดินโบราณที่ทำจากแร่ในท้องถิ่นแล้ว บริษัทเครื่องเคลือบเงียวทายร่วมสมัยยังใช้วัสดุดินประเภทต่างๆ จึงทำให้สีดินที่ใช้ในการปั้นมีสีสันทันที่หลากหลายกว่าดินแบบดั้งเดิม

2. สุนทรียภาพ เทคนิคเครื่องเคลือบเงียวทายของเตาตั้งหยางอวี่ ในสมัยราชวงศ์ช่งกับนวัตกรรมเครื่องเคลือบเงียวทายร่วมสมัย

2.1 สุนทรียภาพของเครื่องเคลือบเงียวทายของเตาตั้งหยางอวี่ ในสมัยราชวงศ์ช่ง

ราชวงศ์ช่งเป็นยุคแห่งการแสวงหาสุนทรียภาพทางจิตวิญญาณ และความงามแบบเรียบง่าย ภูมิหลังทางสังคมเป็นตัวกำหนดรูปแบบสุนทรียภาพ

ของศิลปะเครื่องเคลือบ เครื่องเคลือบเจี๋ยวทายไม่เพียงสะท้อนถึงเทคโนโลยีการผลิต เครื่องเคลือบที่ยอดเยี่ยม แต่ยังสะท้อนถึงรสนิยมอันเป็นลักษณะเฉพาะของราชวงศ์ ช่งอีกด้วย

ความงามที่เป็นระเบียบ: เป็นความงามที่มีลักษณะเป็นระเบียบแบบแผน โดยการทำซ้ำ การเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปและความสม่ำเสมอ ซึ่งลายขนนกและลายถักทอจัดอยู่ในรูปแบบความงามที่เป็นระเบียบ

ความงามแบบสมมาตร: ชาวจีนแสวงหาความงามแบบสมมาตร ในการสร้างสรรค์มาโดยตลอด ซึ่งสะท้อนถึงแนวคิดจีนในเรื่องความสมดุลของหยินและหยาง โดยลวดลายที่สะท้อนถึงความสมมาตรคือลายรวงข้าว

ความงามแบบธรรมชาติ: เป็นการนำองค์ประกอบจากธรรมชาติ มาใช้ในการสร้างลวดลาย เช่น ภูเขา แม่น้ำ พืช สัตว์ เป็นต้น ซึ่งช่างฝีมือเลียนแบบรูปทรง สีสัมผัสพื้นผิวของธรรมชาติ ลวดลายตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายที่แสดงถึงความเป็นธรรมชาติ ได้แก่ ลายไม้และลายอิสระ

ความงามที่มีชีวิต: เป็นความงามที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง มีอิสระและมีชีวิตชีวา ลวดลายตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายที่แสดงถึงความพล้วไหว ได้แก่ ลายคลื่นน้ำและลายหย้าซด

2.2 เทคนิคการตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี้

1) เทคนิคการตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี้ในสมัยราชวงศ์ซ่ง

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า การตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายในปัจจุบันยังปรากฏ 3 ลวดลายที่ใช้ในการตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายในสมัยราชวงศ์ซ่ง ดังนี้

ลายขนนก: นำดินสีต่างๆ เรียงซ้อนสลับกัน จากนั้นตีหรือกดให้เนื้อดินเป็นเส้นเดียวกัน ตัดดินแล้วนำมาต่อกันเป็นแผ่น ใช้นิ้วถูไปทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดเส้นโค้งเว้าบนเนื้อดิน จากนั้นพลิกอีกด้านและทำแบบเดียวกัน วิธีการนี้ทำให้เกิดลวดลายที่คล้ายกับขนนก สุดท้ายนำแผ่นดินตัดและประกอบตามรูปแบบที่ต้องการ ดังภาพประกอบที่ 3

ภาพประกอบที่ 3 เทคนิคการสร้างลายขนนก

ลายถักทอ: นำเส้นดินสองสีวางสลับกันเป็นชั้นและแบ่งเป็นก้อนเล็ก ใช้นิ้วบีบตรงกลางเพื่อให้ส่วนปลายแผ่ออกเหมือนกับพัด จากนั้นทำดินแต่ละก้อนวางสลับหว่าง กดดินแต่ละก้อนในติดกันเป็นแผ่นดิน ดังภาพประกอบที่ 4

ภาพประกอบที่ 4 เทคนิคการสร้างลายถักทอ

ลายรวงข้าว: นำเส้นดินสองสีวางสลับกันเป็นชั้นจนกลายเป็นแผ่นดิน จากนั้นใช้นิ้วมือถูรอยต่อของดินแต่ละชั้นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ลายที่มีความโค้ง จากนั้นแบ่งครึ่งแผ่นดินแล้วประกบ 2 ด้านอย่างสมมาตรจนได้รูปทรงคล้ายรวงข้าวสาลี ดังภาพประกอบที่ 5 แล้วนำมาตั้งขึ้นรูปตามที่ต้องการ

ภาพประกอบที่ 5 เทคนิคการสร้างลายรวงข้าว

2) เทคนิคการตกแต่งเครื่องเคลือบเงียวทลายของเตาตั้งหยางอวี๋ในยุคร่วมสมัย

ลวดลายการตกแต่งเครื่องเคลือบเงียวทลายร่วมสมัยสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ลายนามธรรม ลายรูปธรรมและลายเรขาคณิต ผู้วิจัยได้สรุปเทคนิคการตกแต่งร่วมสมัยที่มีความโดดเด่นไว้ ดังนี้

ลายนามธรรม: ส่วนใหญ่ตกแต่งในลักษณะลวดลายธรรมชาติ ลายเส้นสื่อถึงการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ เช่น ลายธรรมชาติ ลายหินอ่อน ลายเมฆ เป็นต้น การสร้างลายธรรมชาติจะใช้ดินที่มีสีตัดกันอย่างชัดเจน ซึ่งแตกต่างจากเทคนิคเงียวทลายดั้งเดิมที่ใช้ใช้สีดินที่ต่างกันไม่มากนัก ลายธรรมชาติของเทคนิคเงียวทลายดั้งเดิมจะจับคู่สีเป็น 2 รูปแบบ คือ สีดำกับสีขาว สีน้ำตาลกับขาว ในขณะที่เทคนิคเงียวทลายร่วมสมัยกลับแสวงหาความเป็นอิสระจึงทำให้เกิดลวดลายที่มีสีสันหลากหลาย ดังภาพประกอบที่ 6

ภาพประกอบที่ 6 ลายหินอ่อน

ลายรูปธรรม: การเป็นลวดลายตกแต่งที่พัฒนาต่อยอดจากการตกแต่งลายหลักของเทคนิคเงียวทลายดั้งเดิม นอกจากนี้ยังสร้างลายจากดอกไม้ พรรณพฤกษา สัตว์ บุคคล เป็นต้น ภาพลวดลายเป็นระเบียบสม่เสมอ ในอดีตลายখনนกจะเป็นลายชั้นเดียวและใช้ดินเพียงสองสี แต่ปัจจุบันใช้ดินสีหลากหลายและจำนวนชั้นลายที่เพิ่มมากขึ้น และเกิดลวดลายที่เป็นนวัตกรรมร่วมสมัยเพิ่มมากขึ้น เช่น ลายดอกโบตั๋น ลายดอกเบญจมาศ ลายทาง ลายกันหอย ลายสัตว์ เป็นต้น ดังภาพประกอบที่ 7

ภาพประกอบที่ 7 ลายดอกโบตันและลายสัตว์

ลายเรขาคณิต: เป็นการตกแต่งโดยใช้รูปทรงเรขาคณิต เน้นความงามที่เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น ลายตาราง (ภาพประกอบที่ 8) ลายสามเหลี่ยม ลายจุด ลายวงกลม เป็นต้น การตกแต่งด้วยลายเรขาคณิตได้ผสมผสานเส้นหรือรูปทรงที่เรียบง่ายเข้ากับการสานลายซึ่งเป็นหนึ่งในเทคนิคของเครื่องเคลือบเจี๊วหาย จึงทำให้เกิดลวดลายใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย

ภาพประกอบที่ 8 ลายตาราง

นอกจากนี้ยังมีลวดลายการตกแต่งแบบไล่สี เน้นการไล่ระดับสีหรือการเปลี่ยนสีเป็นการค่อยๆ ผสมจากสีหนึ่งไปอีกสีหนึ่ง สามารถทำให้มีมิติมากขึ้น ภาพประกอบที่ 9

ภาพประกอบที่ 9 การตกแต่งแบบโล่สี

3) นวัตกรรมด้านรูปแบบวัสดุ รูปทรง การตกแต่งและเทคนิค เครื่องเคลือบเงาขาวยาร่วมสมัย

- นวัตกรรมด้านวัสดุ: อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบเงาขาวยาร่วมสมัยของเตาตั้งหยางอวี้แบบร่วมสมัย นอกจากจะใช้วัสดุดินที่มาจากแร่ธรรมชาติท้องถิ่นแล้ว ยังมีการใช้วัสดุดินประเภทอื่น ๆ และสารสีที่มีในปัจจุบัน ทำให้มีดินมีสีสันหลากหลายมากกว่าวัสดุดินในสมัยโบราณ อีกทั้งยังแก้ปัญหาการแตกง่ายในระหว่างเผา ความมันวาวและ ผิวสัมผัส

- นวัตกรรมด้านรูปทรง: รูปทรงของเครื่องเคลือบเงาขาวยาร่วมสมัยในปัจจุบันพัฒนาต่อยอดจากเทคนิคเงาขาวยาร่วมสมัยราชวงศ์ซ่ง เนื่องจากการปรับปรุงพัฒนาสูตรวัสดุดิน ดังนั้นการสร้างสรรค์เครื่องเคลือบเงาขาวยาร่วมสมัยจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันขนาดเล็กอีกต่อไป เริ่มมีการพัฒนารูปทรงให้สอดคล้องกับความต้องการหรือสุนทรียภาพในปัจจุบันมากขึ้น รูปทรงไม่จำเป็นต้องมีสมมาตรหรือสมบูรณ์เหมือนในอดีต แต่กลับเน้นรูปทรงที่เรียบง่าย ผสมผสานกับลวดลายตกแต่งที่หลากหลาย เติบโตด้วยจังหวะ และเริ่มขยายไปสู่รูปแบบศิลปะที่หลากหลายมากขึ้น

ภาพประกอบที่ 10 งานประติมากรรมเจ้าแม่กวนอิมและเจดีย์ที่ใช้เทคนิค
เจี๋ยวท่ายร่วม

- นวัตกรรมด้านรูปแบบการตกแต่ง

การตกแต่งเฉพาะส่วน: นำลวดลายมาตกแต่งบางส่วน
ของเครื่องเคลือบเท่านั้น และเว้นพื้นที่ว่างอย่างเหมาะสม ซึ่งก้าวข้ามข้อจำกัดการ
ตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๋ยวท่ายในสมัยราชวงศ์ซ่ง มีความเป็นธรรมชาติและสิ้นไหล
กว่าเดิม

การตกแต่งทั่วทั้งชิ้นงาน: เป็นรูปแบบการตกแต่งที่
ต้อยอดจากเทคนิคเจี๋ยวท่ายดั้งเดิมในสมัยราชวงศ์ซ่ง นอกจากการปรับสีวัสดุดินที่
ใช้ในการตกแต่งแล้ว ยังมีการพัฒนาลวดลายใหม่จากลวดลายดั้งเดิมอีกด้วย การจัด
องค์ประกอบการตกแต่งก็มีการทดลองต้อยอดจากการจัดเรียงต่อกัน หรือการวน
ลวดลายเป็นรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย

การตกแต่งแบบธรรมชาติ: นำลวดลายที่จัดเตรียมไว้
แปะติดบนผิวชิ้นงานอย่างเหมาะสม เพื่อให้รูปลักษณ์ของลายเปลี่ยนไปตาม
ธรรมชาติ เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบบังเอิญ ซึ่งเป็นความงามแบบธรรมชาติและเป็น
เอกลักษณ์เฉพาะตัว

การตกแต่งเฉพาะส่วน

การตกแต่งทั่วทั้งชิ้นงาน

การตกแต่งแบบธรรมชาติ

ภาพประกอบที่ 11 รูปแบบการตกแต่งเครื่องเคลือบเจี๊วยหายร่วมสมัย

- นวัตกรรมด้านเทคนิค

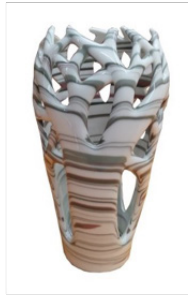
การฝัง เป็นการนำลวดลายที่ออกแบบฝังหรือแกะลงไปในผิวชิ้นงาน ตัวอย่างเช่นผลงานของหลี่จวินฉี ศิลปินใช้ลายสัตว์และพรรณพฤกษาที่ออกแบบฝังลงไปกลางผลงานเครื่องเคลือบสีเดียว เพื่อเน้นการถักสร้างลายซึ่งเป็นอัตลักษณ์ด้านเทคนิคเครื่องเคลือบเจี๊วยหาย อีกทั้งเนื่องจากลวดลายสัตว์และพรรณพฤกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการรีดตึง จึงทำให้ภาพรวมของลวดลายดูเป็นธรรมชาติราวกับมีชีวิต

การฉลุ เป็นวิธีที่เริ่มถูกนำมาประยุกต์ในการสร้างสรรค์เครื่องเคลือบเจี๊วยหายร่วมสมัย โดยนำชิ้นงานเจี๊วยหายที่ขึ้นรูปสมบูรณ์แล้วมาออกแบบและเจาะส่วนที่ไม่ต้องการออก ทำให้เกิดพื้นที่ว่างโปร่งตามากขึ้น

การแกะสลักนูน เป็นรูปแบบการแสดงออกทางศิลปะที่เป็นนวัตกรรมของเครื่องเคลือบเจี๊วยหายร่วมสมัย โดยใช้ชิ้นงานที่ขึ้นรูปด้วยเทคนิคเจี๊วยหายมาแกะสลักนูนต่ำ เพื่อสร้างมิติให้กับเครื่องเคลือบ ทำให้เกิดรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

การฝังลวดลาย

การฉลุ

การแกะสลักนูนต่ำ

ภาพประกอบที่ 12 นวัตกรรมด้านเทคนิคของเครื่องเคลือบเจี๊วทวยร่วมสมัย

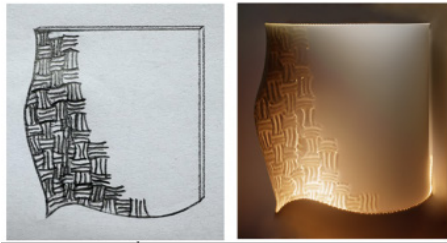
3. การสร้างสรรค์ผลงานและช่องทางการสืบทอดเครื่องเคลือบเจี๊วทวยของเตาตั้งหยางอวี่ในยุคร่วมสมัย

3.1 การสร้างสรรค์ผลงาน

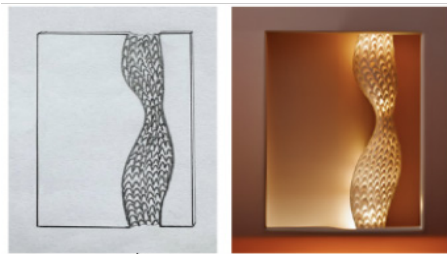
จากการสัมภาษณ์บริษัทเครื่องเคลือบเจี๊วทวย ตลาดเครื่องเคลือบและช่างทำเครื่องเคลือบเจี๊วทวยร่วมสมัย พบว่า ปัจจุบัน เครื่องเคลือบเจี๊วทวยยังคงถูกผลิตออกมาในรูปแบบเครื่องใช้ ประเภทผลิตภัณฑ์ไม่หลากหลาย อีกทั้งจากการสำรวจโรงงานเครื่องเคลือบเจี๊วทวย พบว่า ผลงานเครื่องเคลือบเจี๊วทวยในปัจจุบันมักนำเทคนิคเจี๊วทวยที่ซับซ้อนมาตกแต่งบนเครื่องเคลือบแบบง่าย ๆ ไม่ค่อยเกิดรูปแบบสร้างสรรค์ใหม่ ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคเจี๊วทวยดั้งเดิมมาบูรณาการกับการตกแต่งประเภทอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการตกแต่ง ในขณะที่เดียวกันก็สามารถแสดงสุนทรียภาพอันเป็นอัตลักษณ์ของเครื่องเคลือบเจี๊วทวย

ผลงานชุดที่ 1 โคมไฟ ผู้วิจัยนำลายถักทอ ลายขนนกและลายธรรมชาติซึ่งเป็นเทคนิคการตกแต่งที่เป็นอัตลักษณ์ของเครื่องเคลือบเจี๊วทวยดั้งเดิมกับวิธีการตกแต่งด้วยการฝัง ซึ่งเป็นเทคนิคเจี๊วทวยร่วมสมัยมาประยุกต์ใช้ในการแสดงออกถึงความเป็นธรรมชาติ อีกทั้งใช้แผ่นดินที่ทำจากดินเหนียว ซึ่งเป็วัสดุดินที่มีความเบาบางและโปร่งแสง เพื่อให้ผิวชิ้นงานมีความบางโปร่งแสง นอกจากนี้เพื่อให้เกิดกลิ่นอายของศิลปะ ผู้วิจัยจึงออกแบบบริเวณที่ตกแต่งด้วยเทคนิคเจี๊ว

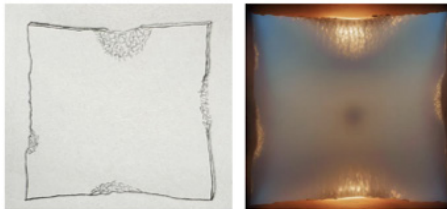
ทนายโปร่งแสงเป็นพิเศษ เพื่อให้เทคนิคเจี๊วทนายโดดเด่นกว่าบริเวณอื่น ๆ ผลงานชิ้นนี้นอกจากนี้แสดงถึงเทคนิคการตกแต่งของเครื่องเคลือบเจี๊วทนาย ยังมีประโยชน์ใช้สอยอีกด้วย ดังภาพประกอบที่ 14 – 16

โคมไฟที่ใช้ลายถักทอในการออกแบบ

โคมไฟที่ใช้ลายชนนงในการออกแบบ

โคมไฟที่ใช้ลายธรรมชาติในการออกแบบ

ภาพประกอบที่ 13 ภาพร่างโคมไฟและภาพต้นแบบที่ใช้ลายธรรมชาติในการออกแบบ

ผลงานชุดที่ 2 ผู้วิจัยทดลองนำเทคนิคเจี๊วทนายบูรณาการสู่รูปแบบศิลปะประเภทอื่น ๆ โดยใช้รูปทรงที่เป็นแผ่นเหมือนกัน แต่นำเสนอการตกแต่ง

ด้วยเทคนิคเจียวทายในรูปแบบที่ต่างกันไป ผลงานชุดนี้ต้องการสำรวจภาษาศิลปะ และรูปแบบการแสดงออกใหม่ ๆ ให้กับเครื่องเคลือบเจียวทายในยุคร่วมสมัย

ผลงานศิลปะชิ้นที่ 2 ผู้วิจัยใช้แผ่นดินเจียวทายทับซ้อนกันหลายชั้น เพื่อให้เกิดการตกแตงที่แตกต่าง ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันที่งานภาพพิมพ์ แม้การทำให้ผลงานมีความบางจะเป็นข้อจำกัดสำคัญของงานเครื่องเคลือบเจียวทาย แต่ผู้วิจัยพยายามทดลองให้ผลงานเครื่องเคลือบเจียวทายมีความบาง เพื่อเน้นความงามที่ความบาง

ผลงานศิลปะชิ้นที่ 3 ผู้วิจัยนำแผ่นดินที่สร้างลายแล้วมาตีให้แผ่นบาง จากนั้นใช้วิธีการกดลงบนพิมพ์และชุดลาย เพื่อให้เกิดความรู้สึกเหมือนระลอกคลื่นในบ่อน้ำที่เรียงซ้อนกันเป็นชั้น ให้ความรู้สึกถึงเส้นที่พลิ้วไหวของธรรมชาติ

ผลงานศิลปะชิ้นที่ 1

ผลงานศิลปะชิ้นที่ 2

ผลงานศิลปะชิ้นที่ 3

ภาพประกอบที่ 14 ภาพร่างและต้นแบบผลงานศิลปะทั้ง 3 ชิ้น

3.2 ช่องทางการสืบทอดเครื่องเคลือบเจี๊วทายของเตาตั้งหยางอวี๋ในยุคร่วมสมัย

1) ปัญหาในการสืบทอดในปัจจุบัน

กำลังคนทีปฏิบัติงานลดน้อยลง เนื่องจากเทคนิคการทำเครื่องเคลือบเจี๊วทายค่อนข้างซับซ้อน จำเป็นต้องทำด้วยมือ และต้องใช้ทักษะทางวิชาชีพสูง ดังนั้นคนรุ่นใหม่จึงลังเลที่จะลงทุนในการเรียนรู้และฝึกฝน

นวัตกรรมที่ไม่เพียงพอ กระแสและความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้สร้างความกดดันต่อเทคนิคการทำเครื่องเคลือบ ความต้องการของตลาดเครื่องเคลือบในปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์ไม่เพียงแต่สามารถใช้งานได้จริงเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับศิลปะและความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

ความเป็นอุตสาหกรรมของเครื่องเคลือบเจี๊วทายค่อนข้างต่ำ และห่วงโซ่อุตสาหกรรมยังไม่สมบูรณ์ อีกทั้งช่องทางการหมุนเวียนของผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบเจี๊วทายค่อนข้างย่ำแย่ จึงจำกัดการขยายตลาดของผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบเจี๊วทาย

เครื่องเคลือบเจี๊วทายไม่แสดงถึงอัตลักษณ์ของเตาตั้งหยางอวี๋อย่างชัดเจน ผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบเจี๊วทายในตลาดปัจจุบันไม่สามารถบ่งชี้ได้ว่า ขึ้นใดทำจากเตาตั้งหยางอวี๋ ดังนั้นจึงไม่สามารถเกิดการสืบทอดในยุคร่วมสมัยได้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องผลักดันการสืบทอดและสร้างนวัตกรรมที่แสดงลักษณะเฉพาะของเตาตั้งหยางอวี๋อย่างชัดเจน

2) ช่องทางการสืบทอด

เปิดหลักสูตรวิชาศิลปะ: ในปัจจุบันมีการเรียนการสอนศิลปะที่ในการศึกษาระดับประถมและมัธยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นเราสามารถเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเครื่องเคลือบดั้งเดิมในการศึกษาระดับประถม อีกทั้งจัดตั้งศูนย์ฝึกประสบการณ์และกิจกรรมทัศนศึกษาที่หมู่บ้านตั้งหยางอวี๋ในเมืองเจี๊วจั่ว เพื่อให้ผู้เรียนสัมผัสถึงเสน่ห์ของศิลปะเครื่องเคลือบเจี๊วทาย และเกิดความสนใจในการเรียนรู้

ภาพประกอบที่ 15 บรรยายการเรียนรู้การทำเครื่องเคลือบในห้องเรียน

การอบรมทักษะของผู้สืบทอดเครื่องเคลือบเจียวทาย: การจัดการอบรมทักษะนอกจากการสืบสานเทคนิคการทำลายชักทอแบบดั้งเดิมแล้ว ควรปลูกฝังแนวคิดการออกแบบและการสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์ในการออกแบบและตอบสนองการรับรู้ของผู้คนในยุคร่วมสมัยมากขึ้น

จากเนื้อหาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเครื่องเคลือบเจียวทายมิได้เป็นเพียงสัญลักษณ์ของเทคนิคเครื่องเคลือบ แต่ยังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจีนอีก การศึกษาเครื่องเคลือบเจียวทายไม่เพียงแต่ช่วยในการสืบทอดและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ด้วยในบริบทของโลกาภิวัตน์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการรับรู้และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมจีน และเพิ่มความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั่วโลก

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสุนทรียภาพและเทคนิคการตกแต่งเครื่องเคลือบเจียวทายของเตาตั้งหยางอวี่ มณฑลเหอหนานในสมัยราชวงศ์ซ่ง เพื่อสืบทอดและสร้างนวัตกรรมเครื่องเคลือบร่วมสมัย ในด้านของสุนทรียภาพ พบว่า ช่างฝีมือสมัยราชวงศ์มักเลียนแบบรูปทรง สีสันและพื้นผิวจากธรรมชาติ เช่น ภูเขา แม่น้ำ พืช สัตว์ เป็นต้น เพื่อการสร้างงานงามที่สื่อถึงธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ Huang (2016) พบว่าเครื่องเคลือบเจียวทายไม่เพียงแต่มีรูปทรงและภาษาการตกแต่งที่เป็นเอกลักษณ์ แต่ยังผสมผสานแนวคิดทางธรรมชาติและจิตวิญญาณทางวัฒนธรรมอยู่ภายในอีกด้วย

ในด้านนวัตกรรมร่วมสมัย จะเห็นได้ว่าผลงานเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายร่วมสมัย นอกจากนำเทคนิคเจี๋ยวทายแบบดั้งเดิมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานแล้วยังพยายามปรับสูตรวัสดุดินให้มีสีสันทันเพิ่มขึ้น การขึ้นรูปที่แตกต่างจากเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายในสมัยราชวงศ์ซ่ง วิธีการประยุกต์ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการตกแต่ง เช่น การฝัง การฉลุ การแกะสลัก เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Liu (2020) ที่กล่าวว่า การสร้างนวัตกรรมเครื่องเคลือบ ต้องสร้างกระบวนการทัศนด้านสุนทรียภาพที่แตกต่างไปจากศิลปะเครื่องเคลือบดั้งเดิม นวัตกรรมเหล่านี้ทำให้ศิลปะเครื่องเคลือบพัฒนาสู่จุดสูงสุดอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน เป็นการสร้างชีวิตใหม่และความคิดสร้างสรรค์ให้กับงานศิลปะเครื่องเคลือบ

ในด้านการสืบทอด นอกจากการสืบทอดผ่านการเปิดหลักสูตรศิลปะและการอบรมทักษะของผู้สืบทอดเครื่องเคลือบเจี๋ยวทาย ยังสามารถทำการสืบทอดสิ่งใหม่ ปัจจุบัน โซเชียลมีเดียกลายเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของคนยุคใหม่ แพลตฟอร์มถ่ายทอดสดต่างๆ เช่น Douyin WeChat TikTok และ Xiaohongshu ได้ดึงดูดผู้ใช้งานจำนวนมาก และกลายเป็นผู้ให้บริการสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (Shao, 2024) ดังนั้นจึงควรจัดตั้งทีมผู้ผลิตมืออาชีพส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและเทคนิคของเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายของเตาตั้งหยางอวี้ อีกทั้งยังสามารถประชาสัมพันธ์ผ่านจากหน่วยงานท่องเที่ยวของรัฐบาลท้องถิ่น สามารถจัดตั้งโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสอดแทรกวัฒนธรรมเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายเข้าไป เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้และสัมผัสการวัฒนธรรมเครื่องเคลือบเจี๋ยวทายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Beijing Art Museum. (2011). *China Dangyanggyu Kiln*. China : Overseas Chinese Publishing House.
- Henan Daily. (2022, November 10). *Visit the famous kilns in the Central Plains: "Revisiting the ancient historical kilns in the*

- Central Plains” series of reports.** Retrieved July 21, 2024, from https://www.sohu.com/a/604346238_121375869
- Huang, H. (2016). **Inheritance and Development of Dangyangyu kiln Jiao Tai pottery.** Master’s thesis, Jingdezhen Ceramics Institute, Jingdezhen.
- Liu, M. (2020). **Research on aesthetic Issues of Chinese “Modern Ceramics”.** Doctoral dissertation, Shandong University, Shandong.
- Shao, D. (2024). Paths of the Inheritance and Innovation of the Ceramic Culture in the Era of Intelligent Media. **Journal of Jingdezhen University**, 59.
- Song Dynasty Porcelain Collection. (2017, October 19). **Song Dynasty’s Jiaotai Porcelain Culture.** Retrieved June 2, 2024, from https://www.sohu.com/a/198950445_369322
- Xiuwu County Chronicle Compilation Committee. (1986). **Xiuwu County Chronicle, Henan People’s Publishing House.** Retrieved September 19, 2024, from <https://books.google.co.th/books?id=V1cLAQAAMAAJ>
- Ye, Z. (1982). On Dangyangyu Kiln and Cizhou Kiln Series. **Chinese Ceramics**, (1), 47-53.